

ARAşTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

(Bu Makalenin intihal içermediği benzerlik tarama programlarıyla teyit edilmiştir. / The similarity that this article does not contain plagiarism, has been confirmed by plagiarism checker programs.)

Cönderim Tarihi: 19.11.2019 | Kabul Tarihi: 2.06.2020

İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencilerinin Arapça Eğitimi Hakkındaki Görüşleri

- *The Opinions Of The Students About Arabic Lessons İn The Faculty Of Theology* -

Atik AYDIN*

Atıf/Citation: Aydın, Atik. "İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencilerinin Arapça Eğitimi Hakkındaki Görüşleri/ The Opinions Of The Students About Arabic Lessons İn The Faculty Of Theology". *Mesned: İlahiyat Araştırmaları Dergisi / Journal of Mesned Divinity Researches*, (Güz 2020-1): 33-57.

Öz:

Bu anket alışması, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Arapça dersi konusundaki görüş ve yargılarının tesbiti amacıyla yapıldı. Çalışmada öğrencilerin, İlahiyat Fakültesindeki Arapça ders kredisi ve dağılımı, ders kitabı, ders hocası ve öğrencilerin Arapça dersine olan ilgisi hakkındaki görüşleri soruldu.

Anket, farklı bölgelerden 9 İlahiyat ve İslamî İlimler Fakültesinde 586 öğrenciye uygulandı. 14 adet seçenekli 1 adet de açık uçlu soru soruldu.

Öğrencilerin çoğu, Arapça eğitimini yeterli görmemektedir. Motivasyon eksikliği, hazırlık sınıfından sonra Arapça derslerinin kesintiye uğraması ve derslerin gramer ve çeviri odaklı olması bu durumun başlıca sebeplerindedir. Öğrencilere göre hazırlık sınıfındaki yoğun Arapça eğitiminden sonra lisans aşamasında dört dönemde sadece ikişer saat Arapça dersinin olması, elde edilen kazanımların yok olmasına sebep olmaktadır.

Arapça konuşma ve kendini ifade etmeyi Arapça bilmenin ölçütü olarak gören öğrenciler, en büyük eksikliğin bu konuda olduğunu belirtmektedir. Arapça bilmenin önemi konusunda daha yüksek bir bilince ihtiyaç olduğunu düşünen öğrencilerin hocalardan ve fakülteden en büyük beklentisi, destek, teşvik ve rehberliktir.

Anahtar Kelimeler: Arapça Eğitimi, İlahiyat Fakültesi, Lisans Öğrencileri, Anket.

Abstract:

The aim of this survey was to determine the opinions and judgments of the students of the Faculty of Theology about Arabic lessons. In this study, the students were asked about their credit and distribution of the Arabic course at the Faculty of Theology, the textbook, the lecturer and the students' opinions about the Arabic course.

* Doç. Dr., İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belâgati Anabilim Dalı, atik.aydin@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5995-945X.

The survey was applied to 586 students from 9 Theology and Islamic Sciences Faculties from different regions.

Most of the students do not find Arabic education sufficient. Lack of motivation, the interruption of Arabic lessons after the preparatory class and the focus on grammar and translation are the main reasons for this. According to the students, after intensive Arabic education in the preparatory class, there are only two hours of Arabic lessons in four semesters in bachelor's degree, which leads to the disappearance of the gains obtained.

Students who see speaking Arabic and expressing themselves as a criterion of knowing Arabic state that the biggest deficiency is in this subject. The greatest expectation of the students from the faculty and faculty members, who think that there is a need for a higher consciousness about the importance of knowing Arabic, is the support, encouragement and guidance.

Key Words: Arabic Education, Theology Faculty, Undergraduate Students, Survey.

1. GİRİŞ

Bilindiği gibi ilahiyat alanında temel kaynaklara dayanmak ve en üst düzeyde bilim insanı yetiştirmek, ileri düzeyde Arapça bilmeyi gerektirir. Bu sebepten olmalı ki bütün Müslüman toplumlarda, geçmişte ve günümüzde din eğitimi ve öğretiminin gerçekleştiği hemen her kurumda Arapça dil eğitimi de müfredatın bir parçası olagelmıştır.

Türkiye’de Arapça öğretimi, İmam-Hatip liseleri, İlahiyat fakülteleri ve Arap dili ve edebiyatı bölümlerinde yapılmaktadır. Sayısı, Arapça hazırlık sınıfı uygulaması, hoca ve öğrenci sayısı dikkate alındığında Arapça öğretimi yapan kurumların başında ilahiyat fakülteleri gelmektedir.

İlahiyat fakülteleri, dinî meseleleri disiplinler arası işbirliği ile temel kaynaklarından araştırmayı, yeni gelişmeler ışığında değerlendirmeyi, dini konularda karşılaşılan problemlere çözüm getirmeyi ve bu alanda en üst seviyede bilgi üreten bilim insanlarını yetiştirmeyi hedefleyen kurumlardır.¹

İlahiyat fakültelerinde Arapça öğretimi, hazırlık sınıfı ve lisans olmak üzere iki aşamada gerçekleşmektedir. Hazırlık sınıfında haftalık 24 ila 30 saat² arasında değişen yoğun bir program uygulandığı halde lisans aşamasına geçildiğinde 1. ve 2. sınıfta haftada 2 saatlik bir program uygulanmaktadır.

Hazırlık sınıfında Arapça temel bilgileri alan öğrenci, farklı becerileriyle dili kullanmaya başlayacağı noktada lisanstaki program ile ciddi bir boşluğa düşmekte ve tabiri caizse tam ürün vereceği zaman akamete uğramaktadır. Böylece ilahiyat fakültelerinin söz konusu hedefleri bir türlü gerçekleşmemektedir.

¹ http://www.divinity.ankara.edu.tr/?page_id=104, <http://inonu.edu.tr/tr/ilahiyat/134/menu>, <http://if.sakarya.edu.tr/tr/icerik/3069/6689/misyon-ve-vizyon>

² http://ogrenci.deu.edu.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=56&Itemid=200&lang=en

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, İlahiyat fakültesi lisans öğrencilerinin Arapça dersinde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1-İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Arapça dersine ilişkin yargıları nelerdir?

2- İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Arapça ders kredisi ve dağılımı, ders kitabı, ders hocası ve öğrencilerin Arapça dersine olan ilgisi hakkındaki görüşleri nelerdir?

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada İlahiyat Fakültesi lisans öğrencilerinin Arapça dersi hakkındaki görüşlerine başvuruldu. Ancak daha objektif sonuçlar almak için sorular, Arapça derslerini alıp üst sınıfa geçmiş olan 3. ve 4. sınıftaki öğrencilere yöneltildi. Zira dersi almaya devam edenler, mevcut ve güncel durumlar sebebiyle kendi bağlamları çerçevesinde konuya yaklaşabilirler. Bu ise meselenin sağlıklı bir şekilde ele alınmasına hanel getirebilir.

Temelde bir nicel-tarama araştırması olan bu çalışma için anket geliştirilmiş, açık uçlu soru ise nitel araştırma tekniğine uygun olarak kodlanmış, verilerin yorumlanmasında gözlem tekniğinden de yararlanılmıştır.

Anket likert tipi olup beşli seçenek düzeyleri ile oluşturulmuştur. Ankette demografik-bağımsız değişken kullanıldı ve 14 adet seçenekli 1 adet de açık uçlu soru soruldu. Öğrencilere şu sorular yöneltildi:

1. (+) Arapça bilmenin bana sağlayacağı faydaları ve nerelerde kullanıldığını biliyorum.
2. (+) Fakülte'deki dersler dışında da Arapça dersler alıyorum.
3. (+) Arapçayı bilmeden de İlahiyat alanında kendimi geliştirebilirim.
4. (+) Fakülte tarafından ders dışı Arapça etkinliklerin düzenlenmesi Arapçaya olan ilgi ve başarıyı arttıracaktır.
5. (-) Öğrencinin Arapça dersindeki yetersizliğinin sebebi, ders çalışmamasıdır.
6. (+) Arapça dersinde akıllı tahta, projektör ve internet gibi teknik materyaller yeterli derecede kullanılmaktadır.
7. (+) Arapça dersinde öğrenciler aktif bir şekilde derse katılmaktadır.
8. (+) Arapça dışındaki derslerimizin %30 u Arapça olarak işlenmektedir.

9. (+) Arapça bilginin gelişmesi ve kalıcı hale gelmesi için bazı derslerimizin Arapça olarak işlenmesi gerekir.
10. (-) Zor bir dil olduğunu düşündüğüm için Arapça yeterince ilgimi çekmiyor.
11. (-) Hazırlık sınıfındaki Arapça eğitimi yeterlidir, sonraki sınıflarda Arapça dersine ihtiyaç yoktur.
12. (+) Arapça dersine giren hocamızın öğreticilik bilgi ve becerileri yeterlidir.
13. (+) Arapça dersine giren Hocamızın Arapça bilgisi yeterlidir.
14. (+) Arapça öğretiminde kullanılan ders kitabı, istenen niteliktedir.
15. Soru ise açık uçlu olup şu şekildedir: 1. ve 2. sınıftaki Arapça dersinde istenen hedefe ulaşıp ulaşılmadığı konusunda sorunlar, sebepler ve çözümler çerçevesinde bir değerlendirme yapar mısınız?

4. EVREN VE ÖRNEKLEM

Rehberlik 2018 yılında hazırlanan anket, 11 İlahiyat ve İslami ilimler fakültesine gönderilmiştir. Türkiye ilahiyat fakülteleri evrenini temsil edebilecek sağlıklı sonuçlar elde etmek için her bölgeden fakülte ya da fakülteler seçmeye gayret edildi.

“İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencilerinin Aldıkları Arapça Eğitim Hakkındaki Görüşleri” başlıklı anket, İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat fakültesi, Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İzmir Kâtip Çelebi üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesinden 586 öğrenciye uygulandı.

5. DEĞİŞKENLER

5.1. Cinsiyet

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımlarının birbirine yakın (Kız %44.5, erkek %37.4) ve örnekleme temsil eder nitelikte olduğu görülmüştür.

	Sayı	Yüzde %
Cevapsız	106	18,1
Kız	261	44,5
Erkek	219	37,4
Toplam	586	100,0

5.2. Öğrenim Türü

Ankete katılan öğrencilerin öğrenim türüne göre dağılımlarının "1.Öğretim %64.7, 2.Öğretim %16.0" şeklinde olduğu görülmüştür.

	Sayı	Yüzde %
Cevapsız	113	19,1
1.Öğretim	379	64,7
2.Öğretim	94	16,0
Toplam	586	100,0

5.3. Lise Mezuniyeti

Ankete katılan öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre dağılımlarının "İmam-hatip lisesi %54.4, diğer lise %20.3" şeklinde olduğu görülmüştür.

	Sayı	Yüzde %
Cevapsız	148	25,0
İmam Hatip Lisesi Mezunu	319	54,4
Diğer Lise Mezunu	119	20,3
Toplam	530	90,4
Toplam	586	100,0

Uçar'ın (2017) İlahiyat Fakültesi öğrenci profiline dair yaptığı araştırmada cinsiyet ve lise mezuniyeti değişkenleri hakkında benzer sonuçlara ulaşılmış olması, araştırmamızın güvenilirliğini desteklemektedir.³

6. BULGULAR VE YORUMLAR

6.1. Arapça Bilmenin Faydaları Hakkındaki Görüşleri

Bu alt başlık altında elde edilen bulgular öğrencilere sorulan "Arapça bilmenin bana sağlayacağı faydaları ve nerelerde kullanıldığını biliyorum" sorusuna verdikleri cevap ile elde edilmiştir.

Tablo 1'e bakıldığında öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%79) Arapça bilmenin faydaları ve kullanım yerlerini bildikleri görülmüştür. Bu veri, öğrencilerin İslami ilimlerin tahsilinde Arapçanın önemi konusunda bir farkındalığa sahip olduğunu göstermektedir.

TABLO 1			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	2	,3	4,2321 %79
Kesinlikle katılmıyorum	13	2,2	
Katılmıyorum	15	2,6	
Kararsızım	92	15,7	
Katılıyorum	159	27,1	
Kesinlikle katılıyorum	305	52,0	
Toplam	586	100,0	

Tablo 2'de sorulan "Arapçayı bilmeden de İlahiyat alanında kendimi geliştirebilirim." şeklindeki soruya verilen olumlu cevabın %15 çıkması, bu sonucu desteklemektedir.

³ Bk. Recep Uçar, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Profili, Akademik Eğilimleri ve Aldıkları Eğitime İlişkin Memnuniyet Algıları (İnönü Üniversitesi Örneği)" *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8/ 2(2017), 111-114.

TABLO 2			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	13	2,2	2,2372 %15
Kesinlikle katılmıyorum	216	36,9	
Katılmıyorum	114	19,5	
Kararsızım	151	25,8	
Katılıyorum	46	7,8	
Kesinlikle katılıyorum	46	7,8	
Toplam	586	100,0	

Anketteki 15. soru olan açık uçlu soruya yaklaşık 300 öğrencinin cevap yazması, eleştiri ve üzüntüsünü ifade etmesi, öğrencilerin Arapça bilmenin öneminin farkında olduğunu göstermektedir. Şu örnekler bu konuda bize önemli bir fikir vermektedir:

378 nolu öğrenci: “Okulun bir Arapça öğretimi planı yok. Allah ne veriyse ya da ders hocasının inisiyatifine bırakılacak kadar önemsiz görülüyor Arapça. Daha da önemsizmesi gerekir. Ayrıca çalışmayan geçmeyecek denilen hazırlık sınıfında çalışmadığı halde kalan, bir elin parmağını geçmeyecek sayıda oldu. Bu da en başta Arapça konusunda bir disiplinsizliğin olduğunu göstermektedir”

146 nolu öğrenci: “Fakülte derslerimizin %30 Arapça işlenmesi gerekmesine rağmen bu oranın yarısı kadar bile işlenmiyor. İşlenmeye çalışıldığı zaman öğretmen buna gerektiği kadar ihtimamla yaklaşmadığı ve öğrencilerin bir şey anlamıyoruz gerekçesinden derslerin işlenmemesi veya üstten üstten atlanması Arapça eğitimimiz için büyük bir sorun teşkil ediyor.”

376 nolu öğrenci: “Haftalık 30 saat ders görüyorsak bunun 20 saati Arapça metin okuma dersi olmalıydı. Bu okulda Arapça bize felsefe dersi kadar dayatılmıyor.”

398 nolu öğrenci: “En büyük sorun bir sene Arapçayı öğretip sonra Türkçe bir kitap okutmak sonra 3. ve 4. sınıfta ise onu unutturmaktır. Hakkımı size helal etmiyorum. O kadar emek verdik. Şu andaki derslerle pek alakam yoktur. İnşallah bu anket yerini bulur... Bari bizden sonrakiler iyi olsunlar.”

6.2. Resmi Derslerin Dışında Arapça Ders Almak Ve Kişisel Çaba Konusundaki Görüşleri

Bu alt başlık altında elde edilen bulgular öğrencilere sorulan “Fakültedeki dersler dışında da Arapça dersler alıyorum” ve “Fakülte tarafından ders dışı Arapça etkinliklerin düzenlenmesi Arapçaya olan ilgi ve başarıyı arttıracaktır.” sorularına verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir.

Hazırlık sınıfında uygulanan haftalık 30 saat civarındaki yoğun Arapça eğitimi sonucunda öğrenci belli bir temel almaktadır. Fakat lisans düzeyinde bunu sürdüreceği ve destekleyecek güçlü bir program uygulanmadığı için hazırlık sınıfındaki kazanımlar büyük oranda yitirilmiştir. Bu durumda öğrencinin kişisel çabası dolayısıyla da resmi programın dışında aldığı dersler gündeme gelmektedir. Tablo 4’e bakıldığında öğrencilerin “Fakülte tarafından ders dışı Arapça etkinliklerin düzenlenmesi Arapçaya olan ilgi ve başarıyı arttıracaktır.” sorusuna %72 gibi yüksek bir oranla olumlu cevap vererek resmi ve zorunlu dersler dışındaki Arapça derslerin önemini farkında olduğunu göstermektedir. Buna karşılık Tablo 3’de sorulan “Fakültedeki dersler dışında da Arapça dersler alıyorum.” sorusuna öğrencilerin %19 oranında olumlu cevap vermesi, söz konusu farkındalığın teoride kalıp benzer düzeyde uygulamaya geçmediği görülmektedir.

TABLO 3			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	4	,7	2,2274 %19
Kesinlikle katılmıyorum	237	40,4	
Katılmıyorum	154	26,3	
Kararsızım	80	13,7	
Katılıyorum	32	5,5	
Kesinlikle katılıyorum	78	13,3	
Toplam	586	100,0	

TABLO 4			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	3	,5	3,9573 %72
Kesinlikle katılmıyorum	35	6,0	
Katılmıyorum	35	6,0	
Kararsızım	93	15,9	
Katılıyorum	165	28,2	
Kesinlikle katılıyorum	255	43,5	
Toplam	586	100,0	

Neticede şöyle bir durumla karşı karşıya kalınmaktadır: “Arapça derslerinden beklentilerine yeterince cevap bulamayan öğrenciler, fakülte dışında verilen mahalli Arapça kurslarına devam etme ihtiyacı duymaktadırlar. İlk bakışta normal gibi görünen bu durum, zamanla fakülteadaki hocalarına karşı Arapça konusunda bir güvensizlik duygusuna dönüşebilmektedir.”⁴

Arapça dersindeki eksiklikleri gidermek için medreselere ve farklı kurslara gidenler olduğu gibi internet üzerinden ders alanlar da bulunmaktadır.

Açık uçlu soruda öğrencilerin konu ilgili verdikleri cevapların bazıları şöyledir:

200 nolu öğrenci: “Okulda verilen Arapça eğitimini yetersiz bulduğum için internetten Arapça öğrenmeye çalışıyorum. .... Medrese usulü eğitim hazırlıkta verilseydi daha etkili olabilirdi diye düşünüyorum.”

95 nolu öğrenci: “Arapçanın daha aktif öğrenilebilmesi için okul içi aktif etkinlikler yapılmalı.”

---

⁴ Recep Uçar, “İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması”, *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4/2 (2013), 129.

6.3. Öğrencilerin Arapça Dersine Olan İlgileri Hakkındaki Görüşleri

Bu başlık altında elde edilen bulgular öğrencilere sorulan “Öğrencinin Arapça dersindeki yetersizliğinin sebebi, ders çalışmamasıdır.” sorusuna verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir.

Tablo 5’e bakıldığında ankete katılanların, öğrencilerin %38’inin yeterince ders çalışmadıkları görüşünde olduğunu göstermektedir. Bu konuda kararsızların da %38 gibi yüksek bir oranda olması dikkat çekici bir husustur. Ayrıca 6. maddede yer alan “Arapça dersinde öğrenciler aktif bir şekilde derse katılmaktadır.” sorusuna verilen olumsuz cevap oranının %45 civarında olması ve burada da kararsızların %39 olması bu maddedeki sonucu desteklemekte ve öğrencinin Arapça dersinde üzerinde düşeni yerine getirmediğini yüksek oranda kabul ettiğini göstermektedir.

TABLO 5			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	4	,7	3,1997 %38
Kesinlikle katılmıyorum	79	13,5	
Katılmıyorum	58	9,9	
Kararsızım	221	37,7	
Katılıyorum	103	17,6	
Kesinlikle katılıyorum	121	20,6	
Toplam	586	100,0	

TABLO 6			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	6	1,0	2,5802 %16
Kesinlikle katılmıyorum	106	18,1	
Katılmıyorum	155	26,5	
Kararsızım	227	38,7	
Katılıyorum	45	7,7	
Kesinlikle katılıyorum	47	8,0	
Toplam	586	100,0	

Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde yapılan bir araştırmada “Arapça’ya yeterince ilgi gösteriyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin %49’unun olumsuz cevap vermesi, araştırmamızı destekler niteliktedir.⁵ Bu konuda öğretim elemanları daha olumsuz bir görüşe sahiptirler. Söz konusu araştırma, öğretim elemanlarının %78,8’inin, öğrencilerin Arapçaya yeterince ilgi göstermediğini ortaya koymaktadır.⁶

Açık uçlu soruda bazı öğrenciler, öğrencilerin Arapça derslerine olan ilgilerini yetersiz görmektedir. Mesela:

502 nolu öğrenci: “İsteyen öğrenci dersi dinleyerek, çalışarak hedefe ulaşabilir. Tamamen öğrenci ile alakalıdır.”

187 nolu öğrenci: “Eğitimin ve hocaların yeterli olduğunu düşünüyorum ama öğrenciler yeteri kadar ilgi ve alaka göstermiyor.”

Bu arada öğrenciler, Arapça dersindeki başarısızlıklarını ve bu derse olan ilgilerinin azlığını büyük oranda motivasyon eksikliğine bağlamaktadırlar. Açık uçlu soruda öne çıkan hususlardan birisi budur:

16 nolu öğrenci: “Öncelikle bu dilin sevdirmesi gerekir.”.

128 nolu öğrenci: “Arapçanın bir ilahiyatçı için ne kadar önemli olduğu bilincinin öğrenciye kavratılması.”

⁵ Hasan Soyupek, *İkinci meşrutiyet’ten günümüze Türkiye’de Arapça öğretimi* (Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2004), 407.

⁶ Soyupek, *İkinci meşrutiyet’ten günümüze Türkiye’de Arapça öğretimi*, 408.

6.4. Arapça dersinde modern araçların kullanımı hakkındaki görüşleri

Bu alt başlık altında elde edilen bulgular öğrencilere sorulan “Arapça dersinde akıllı tahta, projektör ve internet gibi teknik materyaller yeterli derecede kullanılmaktadır.” sorusuna verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğrencilerin %26’sı bu soruya olumlu cevap vererek modern araçların derslerde yeterli derecede kullanılmadığını göstermektedir.

TABLO 7			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Kesinlikle katılmıyorum	164	28,0	2,6212 %26
Katılmıyorum	119	20,3	
Kararsızım	152	25,9	
Katılıyorum	77	13,1	
Kesinlikle katılıyorum	74	12,6	
Toplam	586	100,0	

Karaca’nın yaptığı araştırmada ders kitapları dışında araç-gerecin kullanılmadığını söyleyenlerin oranı %76,8 dir.⁷ Bu oran, konuyla ilgili elde ettiğimiz veri ile hemen hemen aynı sonucu göstermektedir.

Burada dikkat çekici bir sonuç daha ortaya çıkmaktadır. O da 2000 yılında yapılan araştırmanın sonucu ile 2018 yılında yapılan araştırmanın aynı olmasıdır. Genel olarak teknolojiye özelde de eğitim teknolojisinde baş döndürücü gelişmeler olmasına rağmen Arapça öğretiminde 18 yılda önemli bir farklılığın oluşmaması acı bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır.

Açık uçlu soruda öğrencilerin bir kısmı teknik araçların kullanımından şikâyetçi iken az da olsa bazı öğrenciler, sürekli olarak aynı teknik aracın kullanımından rahatsızdırlar. Mesela:

⁷ Mahmut Karaca, *Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarında Arapça Öğretimi (İlahiyat Fakültesi Örneği)* (Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, 2000), 174.

55 nolu öğrenci: “Öğrencinin derste daha aktif olabilmesi için video veya daha farklı etkinlikler yapılmalı.”

189 nolu öğrenci: “Öğrencilerin yurt dışına gidebilmeleri ve dil öğrenebilmeleri için uygun gezi planları yapılmalı. Arapça sinema alanı da daha organizeli şekilde etkinleştirilebilir.”

10 nolu öğrenci: “Derslerde sürekli projeksiyon tarzı materyallerin kullanılması dersi sıkıcı hale getirmektedir.”

6.5. Yüzde 30 Arapça Uygulaması Hakkındaki Görüşleri

Bu alt başlık altında elde edilen bulgular öğrencilere sorulan “Derslerin %30 unun Arapça olarak işlenmesi kuralına uyulmaktadır.” sorusuna verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir.

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrencilerin bu soruya verdiği olumlu cevap oranı %42 dir.

TABLO 8			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	10	1,7	3,1024 %42
Kesinlikle katılmıyorum	85	14,5	
Katılmıyorum	97	16,6	
Kararsızım	146	24,9	
Katılıyorum	139	23,7	
Kesinlikle katılıyorum	109	18,6	
Toplam	586	100,0	

Bu soru ile bağlantılı olan “Arapça bilgimizin gelişmesi ve kalıcı hale gelmesi için bazı derslerimizin Arapça olarak işlenmesi gerekir.” sorusuna verilen olumlu cevap oranı ise %60 dır. (Bakınız tablo 9).

TABLO 9			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	4	,7	3,5597 %60
Kesinlikle katılmıyorum	70	11,9	
Katılmıyorum	57	9,7	
Kararsızım	99	16,9	
Katılıyorum	175	29,9	
Kesinlikle katılıyorum	181	30,9	
Toplam	586	100,0	

Resmi Gazetenin 23.03.2016 tarihli ve 29662 sayılı “Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyu-
lacak Esaslara İlişkin Yönetmelik” de şöyle denmektedir:

“MADDE 9 – (1) Yabancı dille yapılan öğretimin kalitesi Yükseköğretim Kurulu tarafından denetlenir. Yapılan bu denetim sonucuna göre Yükseköğretim Kurulunun kararı ile önlisans, lisans veya lisansüstü programın yabancı dille okutulması izni geri alınabilir.”⁸

Bu veriler gösteriyor ki, %30 zorunlu Arapçanın uygulandığı fakültelerde öğrencilerin büyük bir kısmı istemesine ve yasal zorunluluk olmasına rağmen, yeterli derecede takip ve denetlemenin yapılmadığı dolayısıyla da uygulamada benzer oranda bir başarının gerçekleşmediği görülmektedir. Tablo 9’da görüldüğü gibi öğrencilerden sadece %12 sinin “Arapça bilginizin gelişmesi ve kalıcı hale gelmesi için bazı derslerimizin Arapça olarak işlenmesi gerekir.” sorusuna olumsuz cevap vermesi derslerin Arapça olarak işlenmesi konusunda yüksek bir talep olduğunu göstermektedir.

8

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.21475&MevzuatIliski=0&sourceXmlSe-arch=Y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim%20Kurumlar%C4%B1nda%20Yabanc%C4%B1%20Di%20C3%96%C4%9Fretimi%20ve%20Yabanc%C4%B1%20Dille%20C3%96%C4%9Fretim%20Yap%C4%B1lmas%C4%B1nda%20Uyulacak%20Esasl.>

Açık uçlu soruda öğrencilerden hiçbiri %30 Arapça uygulaması hakkında memnuniyet içerikli bir ifade kullanmamaktadır. İşte dikkat çekici bazı görüşler:

503 nolu öğrenci: “Fakülte derslerimizin %30 Arapça işlenmesi gerekmesine rağmen bu oranın yarısı kadar bile Arapça işlenmiyor. İşlenmeye çalışıldığı zaman öğretmen buna gerektiği kadar ihtimamla yaklaşmadığı ve öğrencilerin bir şey anlamıyoruz gerekçesinden derslerin işlenmemesi veya üstten üstten atlanması Arapça eğitim için çok büyük bir sorun teşkil ediyor. Derslerin bir bölümünün Arapça işlenmesini istiyoruz. Ve derste işlenecek Arapça eserler dikkatli ve özenle seçilmeli ki hem Arapçamıza hem de dini bilgimize katkıda bulunsun. .... Ayrıca Derslerde konularla ilgili Arapça yazar-eser ezberliyoruz lakin o eserler hakkında bilgimiz yok ya da elimize aldığımızda okuyamıyorsak isim ezberlemenin bize bir şey katacağını düşünmüyorum.”

507 nolu öğrenci: “Birinci sınıfta %30 Arapça görüyoruz ama bu eğitimin bizi geliştirmekten çok sınavda soru sorabilmek ve bizim de sadece sorulara cevap vermemiz amacıyla yapıldığını düşünüyorum.”

6.6. Arapça Algısı hakkındaki görüşleri

Bu alt başlık altında elde edilen bulgular, öğrencilere sorulan “Zor bir dil olduğunu düşündüğüm için Arapça yeterince ilgimi çekmiyor.” sorusuna verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir.

Tablo 10’da görüldüğü gibi öğrencilerin sadece %20’sinin bu soruya olumlu cevap vermesi, “Arapça zor bir dildir.” algısının, sanılanın aksine, gerçeklikle çok da uyumlu olmadığını göstermektedir.

TABLO 10			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	4	,7	2,2986 %20
Kesinlikle katılmıyorum	212	36,2	
Katılmıyorum	145	24,7	
Kararsızım	109	18,6	
Katılıyorum	62	10,6	
Kesinlikle katılıyorum	54	9,2	
Toplam	586	100,0	

Nitekim “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları” anketinde de Arapçanın bir dil olduğu görüşü düşük bir oran olarak tesbit edilmiştir.⁹

Soyupek’in yaptığı çalışmada ise öğrencilerin %37’si Arapça dersinin zor olduğunu düşünmektedir.¹⁰ Sevim Özdemir’in yaptığı çalışmaya göre ise öğrencilerin %29 u Arapçayı zor ve karmaşık bir dil olarak görmektedir.¹¹

Öğrencilerin bu algısını değiştirmek için konu ile ilgili çalışma yapan Abdurrahman Özdemir öğrencilerin derse karşı motive edilmesi, korkutulmaması, ilgi ve alaka uyandıracak etkinlikler yapılması gibi önerilerde bulunmaktadır.¹²

Bununla birlikte Arapça dersindeki yetersizliği Arap dilinin zorluğuna bağlayan öğrenciler de vardır. Açık uçlu soruda öğrencilerden bir kısmı bunu dile getirmektedir:

233 nolu öğrenci: “Arapça zor öğrenilen bir dil.”

72. nolu öğrenci: “Arapça zor bir dil.”

Görüldüğü gibi Arapça dersinin zor olduğu algısı yüksek oranlarda olmasa bile bu algının davranışlara dönüşmesi konusunda sorunlar vardır. Burada algı ile tutum arasında farklılık gözlenmektedir.

Şu değerlendirme bu hususu açıklığa kavuşturmaktadır: “Bir konudaki tutumun öğeleri arasında tutarlılık olabileceği gibi tutarsızlıklar da olabilir. Şayet tutarlılık varsa mevcut tutumun davranışa dönüşme eğilimi kuvvetli olur. Aksi durumda söz konusu tutum davranışa dönüşmez. Örneğin Arapçanın iyi bir ilahiyatçı olabilmek için gerekli olduğunu düşünen birisi, şayet bu dersi seviyorsa Arapça öğrenmeye daha fazla güdülenmiş durumdadır. Ancak sadece bilişsel planda Arapçanın gerekliliğini düşünüyor lakin farklı gerekçe-

---

⁹ Özcan, Y.- Yapıcı, A. (2016). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği), *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 127.

¹⁰ Soyupek, *İkinci meşrutiyet’ten günümüze Türkiye’de Arapça öğretimi*, 408.

¹¹ Sevim Özdemir, “Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 38, (2017), 43

¹² Abdurrahman Özdemir, “İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminin Gerekliliği, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10/2004, 38-39.

lerle Arapçayı sevmiyorsa tutum ögeleri arasında tutarsızlık var demektir. Burada duyuşsal kısımda yaşanan sorunlar diğerlerini etkileyecek, kişi Arapça öğrenmeye istekli olmayacaktır.”¹³

6.7. Hazırlık sınıfı ve lisans dönemindeki Arapça eğitiminin yeterliliği hakkındaki görüşleri

Bu alt başlık altında elde edilen bulgular, öğrencilere sorulan “Hazırlık sınıfındaki Arapça eğitimi yeterlidir, sonraki sınıflarda Arapça dersine ihtiyaç yoktur.” sorusuna verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir.

Tablo 11’de görüldüğü gibi öğrencilerin sadece %14’nün bu soruya olumlu cevap vermeleri ve kararsızların %7,8 gibi düşük sayılabilecek bir oranda kalması, hazırlık sınıfındaki Arapça programın yüksek oranda gerekli görüldüğünü ortaya koymaktadır.

TABLO 11			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	4	,7	1,8481 %14
Kesinlikle katılmıyorum	339	57,8	
Katılmıyorum	118	20,1	
Kararsızım	46	7,8	
Katılıyorum	25	4,3	
Kesinlikle katılıyorum	54	9,2	
Toplam	586	100,0	

1998 de yayımlanan bir çalışmada “Hazırlıkta güzel bir Arapça, arkasından üç yıl sanki o Arapçayı unutturmak için hazırlanmış bir program.”¹⁴ şeklinde ve ulaştığımız sonuca benzer bir tesbit yapılmış olması, sorunun uzun süreden beri devam ettiğini ve henüz bir çözüm bulunmadığını göstermektedir.

¹³ Özcan – Yapıcı, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”, 119.

¹⁴ Sealahattin Parladır, “Öğrencilere göre İlahiyat Fakültesi eğitiminin başarı durumu”, *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:11, (1998), 14.

Açık uçlu soruda öne çıkan sorunlardan biri, hazırlık sınıfından sonra Arapça öğretiminin sekteye uğramasıdır. Pek çok öğrenci bu sorunu öne çıkararak ilahiyat fakültelerinde Arapçanın istenen düzeyde öğrenilememesinin başlıca sebebinin, Arapça öğretiminin hazırlık sınıfından sonra kesintiye uğraması olduğunu belirtmektedir. Mesela:

18 nolu öğrenci: “Arapça dersleri daha arttırılmalı. Gerekirse lisans dersleri daha fazla yoğunlaştırılıp hazırlık sınıfı resmi olamayan şekilde dahi olsa 2 seneye çıkarılmalı.”

3 nolu öğrenci: “Fakültede Arapça eğitimi hazırlık sınıfından sonra durdu denecek kadar kalitesizleşti. 1. Ve 2. sınıflardaki Arapça eğitimi çok yetersizdi. 3. ve 4. sınıflarda Arapça eğitiminin olmaması, öğrenilen Arapçanın unutulmasına neden oluyor diye düşünüyorum. Her ne kadar ek derslerle doldurulmaya çalışılsa da resmi dersler kadar etkili ve verimli olmuyor.”

223 nolu öğrenci: “Hazırlıktan sonra sanki Arapça dersi hiç yok gibi davranılıyor. Bir sene eğitim alıp daha sonra Arapça ile alakalı derslerin azlığı, hazırlıkta aldığımız dersleri daha çabuk unutmamızı sağlıyor. 5 yıla yayıldığında daha verim alınacağını düşünüyorum. .... Sadece hazırlığı iyi verip daha sonra Arapça görülmemesi, ilahiyat adına büyük eksiklik olarak görüyorum.”

Bazı öğrenciler ise hazırlık sınıfının kaldırılıp Arapça derslerinin 4 yıla yayılmasının daha faydalığını olduğunu düşünmektedir.

14 nolu öğrenci: “Hazırlık döneminde yoğun bir Arapça eğitimi alıp sonrasında 1. ve 2. sınıflarda olan eğitim tamamen yetersizdi. .... Keşke hazırlık görmeseydim de 4 yıl eğitim döneminde Arapça derslerim olsaydı, dedim. Şu an üçüncü sınıfım ve hazırlık döneminde aldığımı eğitimi unutmuş bulunmaktayım.”

6.8. Ders hocasının yeterliliği konusundaki görüşleri

Bu alt başlık altında elde edilen bulgular, öğrencilere sorulan “Derse giren hocamızın öğreticilik bilgi ve becerisi yeterlidir.” ve “Derse giren hocamızın Arapça alan bilgisi yeterlidir.” sorularına verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir.

Hocaların Arapça bilgisinin yeterliliği konusunda öğrencilerin % 64’ü olumlu görüş belirtirken (Tablo 13), hocaların öğreticilik bilgi ve becerisinin yeterliliği konusunda ise öğrencilerin %46’sı olumlu görüş belirtmektedir (Tablo 12). İki oran arasındaki fark, dikkate alınması gereken bir soruna işaret etmektedir.

TABLO 12			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	7	1,2	3,2491 %46
Kesinlikle katılmıyorum	64	10,9	
Katılmıyorum	65	11,1	
Kararsızım	178	30,4	
Katılıyorum	184	31,4	
Kesinlikle katılıyorum	88	15,0	
Toplam	586	100,0	

TABLO 13			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	5	,9	3,6365 %64
Kesinlikle katılmıyorum	44	7,5	
Katılmıyorum	34	5,8	
Kararsızım	128	21,8	
Katılıyorum	240	41,0	
Kesinlikle katılıyorum	135	23,0	
Toplam	586	100,0	

Dicle üniversitesi ilahiyat fakültesinde yapılan bir araştırmada öğrencilere sorulan “En fazla hangi derslerden zorlandınız ve ilgi duymadınız? Üç tane-sinin ismini yazar mısınız?” sorusuna, öğrencilerin %52’si Arapça olarak cevap vermiştir. “Bu derslerden zorlanmanız ve onlara ilgi duymamanızın en önemli sebebi nedir?” sorusuna, %42,1’lik oranla “Hocanın dersi anlatım biçimi” şeklinde yüksek bir oranda hocanın ders anlatımına bağlaması,¹⁵ “Arapça zordur.”

¹⁵ Ejder Okumuş, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri – Dicle Üniversitesi Örneği-”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5/13 (2007), 77.

algısının altındaki önemli sebeplerden birinin hoca faktörü olduğunu göstermektedir.

Arapça dersinde izlenen yöntemin, %52,7 oranında beğenilmediği görülmektedir. Öğrencilerle Arapça dersinde izlenen yöntemin beğenilmemesi durumunu görüştüğümüzde, ısrarla öğretilmediğini ve öğrencilerin Arapçadan soğutulduğunu söylemektedirler.¹⁶

Öğretmen, yüksek insani ilişkiler kurarak, nazik, sempatik ve hoş görüyle öğretirken, her şeyi cazip hale getirme sanat becerisini kullanarak öğrencilerin yabancı dil öğrenme stresini azaltmada istenilen başarıyı gösterememektedir.¹⁷

Açık uçlu soruda öğrencilerden bir kısmı hocaların alan bilgisi ve pedagoji açısından yeterli olduğunu söylerken bir kısmı da şikâyetlerini dile getirmektedir. Şöyle ki:

388 nolu öğrenci: “Bence en önemli sıkıntı, hocaların bize Arapçayı sevdirmemesidir. Öğrencilere Arapçayı sevdirecek şeyler yapılmalıdır. Şu an ki hocalarla bu kesinlikle olmaz. Öğrencilerdeki bu tembelliği kaldıracak çalışmalar yapılmalıdır.”

284 nolu öğrenci: “Bir dersin öğrenilmesindeki en güzel etken, o dersi sevmektir. Dersi sevdirmeye görevi kesinlikle hocalarımızın yapacağı bir şeydir. Gözümüzü korkutmakla hiçbir dersi seveyemeyiz ve öğrenemeyiz. Hocalarımızın katı bir şekilde değil sevecen bir şekilde işlemesini tavsiye ederim.”

398 nolu öğrenci: “En büyük sorun bir sene Arapçayı öğretilip sonra Türkçe bir kitap okutmak sonra 3. ve 4. sınıfta ise onu unutturmaktır. Hakkımı size helal etmiyorum. O kadar emek verdik şu an uğraştığımız derslerle pek alakam yoktur. İnşallah bu anket yerini bulup da gereği yapılır. ... Bari bizden sonrakiler iyi olsun.”

Bu örneklerde olduğu gibi hocaların tavır ve tutumundan şikâyet eden öğrenci sayısı, memnun olan öğrencilerin sayısından çok daha fazla olmasına rağmen hocalar hakkında olumlu görüş beyan eden öğrenciler de bulunmaktadır. Mesela bir öğrenci şöyle demektedir:

---

¹⁶ Okumuş, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri – Dicle Üniversitesi Örneği–”, 75.

¹⁷ Candemir Doğan “Arapça öğretiminin ana problemlerini belirleme amaçlı deneysel bir araştırma”, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 3/2 (2001), 159.

500 nolu öğrenci: “Arapça ile ilgili dersler, çok güzel ve çok faydalı. Bana göre sistemli ve bilgili bir şekilde işleniyor. Öğretmenlerin hepsi çok iyi, bilgili, hepsini çok seviyorum.”

519. nolu öğrenci: “Arapça dersimizde yeterince eğitim alıyoruz. Gerek materyaller gerek hocamızın konu hâkimiyeti üst seviyededir.”

298 nolu öğrenci: “Hocalarımızın hepsinin Arapçada yeterli olduğunu düşünüyorum ama bazı hocalarımız bunu bize veremiyor.”

Ders hocası ile ilgili öne çıkan başlıca değerlendirmeler:

- 1- Rencide edici ve dersten soğutucu söylem ve tutumlar
- 2- Dersi sevdirmeye yollarını araştırmayıp geçiştirme yoluna gitmeleri
- 3- Sınav ve not merkezli hareket etmeleri
- 4- Motive edici değil, ümit kırıcı davranışları
- 5- Öğrencilerin seviyelerini dikkate almadan ders anlatmaları

1998 yılında yapılan bir araştırmada öğrencilerden birinin şu sözleri bizim çalışmamızda görüş belirten öğrencilerle neredeyse aynı ifadeleri kullanmış olması dikkat çekicidir: “Arapçayı öğrenmek arzusuyla gelmiştik. Bu niyetimizden bizi soğutan hocaların lise zihniyetiyle bize yaklaşması, korku, baskının olması... Hiç mi bir şey öğretmeyecek, zorlamayacak manasında değil. Bize Arapçayı sevdirmesi, seviyeye göre muamele, devamlı moral takviyesi ve bize bir üniversiteli gibi muamele edilmesi gerekir. ... pratikle Arapçayı sevdirebiliriz.”¹⁸

6.9. Arapça ders kitabı hakkındaki görüşleri

Bu alt başlık altında elde edilen bulgular, öğrencilere sorulan “Arapça öğretiminde kullanılan ders kitabı istenen niteliktedir.” sorusuna verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir.

---

¹⁸ Parladır, “Öğrencilere göre İlahiyat Fakültesi eğitiminin başarı durumu”, 17.

TABLO 14			
	Sayı	Yüzde %	Ortalama
Cevapsız	3	,5	3,0017 %33
Kesinlikle katılmıyorum	90	15,4	
Katılmıyorum	72	12,3	
Kararsızım	226	38,6	
Katılıyorum	126	21,5	
Kesinlikle katılıyorum	68	11,6	
Toplam	586	100,0	

Tablo 14’de görüldüğü gibi Arapça ders kitaplarını yeterli görenlerin oranı %33 civarındadır. Bu oran, ders kitaplarının, istenen nitelikte olmadığını ve öğrenciyi derse bağlama konusunda yetersiz kaldığını göstermektedir. Açık uçlu soruda ders kitabı ile ilgili öne çıkan başlıca değerlendirmeler şunlardır:

- 1- Ders kitabı eskidir, bu günün ihtiyacını karşılamıyor.
- 2- Kitaplar çok hacimli, yürütülen programda bitmiyor.
- 3- Ders kitaplarının Arapça olmaması, Arapça ile olan bağı zayıflatmaktadır.

Açık uçlu soruda kitapla ilgili öğrencilerin öne çıkan bazı değerlendirmeleri şöyle:

64. nolu öğrenci: “Takip ettiğimiz kitabın yetersiz olduğunu düşünüyorum. Metin okumaları yapılabilir. Gazete makale çözümlenmesi yapılabilir.”

66. nolu öğrenci: “Arapça kitaplarında değişim yapılmalı. Sürekli çeviri yapmakla Arapça öğrenileceğini düşünmüyorum.”

197 nolu öğrenci: Kitaplarımız yetersiz. Çalıştığımızda çok fazla soru işareti oluşmakta... Özellikle sarf ve nahiv alanında daha anlaşılır kitapların kullanılması çok daha yardımcı olabilirdi.

251 nolu öğrenci: “Kitaplar eski ve çağın şartlarına uygun değil.”

218. nolu öğrenci: “Dikkatimi çekmişti. ... Çok kitap veriliyordu. Yani günde işlenmesi ve anlaşılması imkânsız sayfa aralığı veriliyordu. Öğrenci %80 yazamıyor ve kitap %80 boş kalıyordu.”

7. SONUÇ

Bu çalışma neticesinde şu sonuçlara ulaştık:

1. İlahiyat fakültesi öğrencilerinden bir kısmı Arapçayı öğrenilmesi zor bir dil olarak görse de büyük bir kısmı, şartlar oluştuğunda Arapçanın öğrenilebileceği kanaatindedir.
2. Arapça öğrenimi önündeki en önemli problemlerden biri, öğrencilerin Arapça bilmenin gerekliliği konusunda üst düzeyde bir bilince ve motivasyona sahip olmamasıdır. Arapça öğrenme konusundaki motivasyon eksikliği en önemli problemlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu sorunu çözecek olan kişilerin başında ders hocasının geldiği düşünülmektedir.
3. İlahiyat fakültesi öğrencilerine göre Arapça hocaları alan bilgisi bakımından yeterli olsa da öğretim formasyonu ve öğrenciyi motive etme konusunda istenen düzeyde değildir.
4. Hazırlık sınıfındaki yoğun Arapça eğitiminden sonra lisans aşamasındaki Arapça ders saatlerinin yetersizliği, kalıcı bir Arapça öğrenimi önündeki en büyük engellerdendir.
5. Arapça derslerindeki en büyük sorunlardan biri, dersin gramer ve çeviri merkezli olup konuşma becerisine yönelik çalışmanın yok denecek kadar az olması. Öğrenci Arapça öğrenimi sürecinin sonunda ne kazandığına bakıyor ve şöyle düşünüyor: “Konuşamadığıma ve cümle kuramadığıma göre Arapça bilmiyorum demektir.”
6. Öğrenciler, fakülte içinde ya da dışında ders dışı Arapça okuma ve aktivitelerin kendilerini geliştirdiğini düşünüyorlar ve bu aktivitelerin artırılmasını istiyorlar.
7. Öğrenciler %30 zorunlu Arapça kuralının istenen düzeyde işletilmediğini düşünmektedir.
8. Ders kitapları ekseriyetle çağa uygun değil güncellenmesi gerekir.

8. ÖNERİLER

1. Arkadaşlığın Rehberlik ihtiyacının giderilmesi için fakültelerde “Arapça Eğitimi Danışma Birimi” nin kurulması.
2. Lisanstaki ders saati yetersizliği sorunun çözülmesi.
3. Bütün öğrencilere yönelmek yerine hedefi küçültüp Arapçaya ilgisi olan öğrencilere yönelmek ve ilave derslerle onları yetiştirmeye çalışmak.

4. Ders dışı faaliyetlerin, hoca ve öğrencilerin bireysel gayretlerine değil Arapça Ana bilim dalı tarafından sistemli ve kurumsal bir hale getirilmesi.
5. İlahiyat fakültesi öğrencilerinin Arapça öğrenimindeki en önemli motivasyon başta Kur'an olmak üzere dini ilimleri öğrenmektir. Buna bağlı olarak öğrencideki ilim öğrenme motivasyonu arttıkça Arapça öğrenme isteği ve çabası da o oranda artacaktır.
6. Arapça hocalarının hazırlık sınıfındaki öğrencilerle olan ilgisi ve yakınlığının lisansta büyük oranda azaldığı görülmektedir. Bu ilginin lisans düzeyinde de devam etmesi Arapçaya olan ilgiyi arttıracaktır.
7. Öğrenci sayısının çokluğu Arapça eğitiminde büyük sorun olup öğrenci sayısının azaltılması hissedilir bir iyileşmeyi sağlayacaktır. Buna bağlı olarak II. öğretimin kaldırılması da faydalı olacaktır.
8. Hazırlık sınıfındaki ölçme ve değerlendirmeyi ciddiyetle yapmak.
9. % 30 zorunlu Arapça uygulamasını takip edip iyileştirmek.

9. KAYNAKÇA

- Acar, Doğan, Candemir. "Arapça öğretiminin ana problemlerini belirleme amaçlı deneysel bir araştırma", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3/2 (2001), 145-170.
- Karaca, Mahmut. *Türkiye'de Yükseköğretim Kurumlarında Arapça Öğretimi (İlahiyat Fakültesi Örneği)* Uludağ Üniversitesi, Doktora Tezi, 2000.
- Okumuş, Ejder. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri – Dicle Üniversitesi Örneği-", *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5/13 (2007), 59-94.
- Özcan, Y.- Yapıcı, A. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16 /2 (2016), 113-142.
- Özdemir, Abdurrahman. "İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminin Gerekliliği, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı: 10, (2004), 27-47.
- Özdemir, Sevim. "Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 38, (2017), 31-57.
- Parladır, Sealhattin. "Öğrencilere göre İlahiyat Fakültesi eğitiminin başarı durumu", *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:11, (1998), 1-32.
- Soyupek, Hasan. *İkinci Meşrutiyet'ten Günümüze Türkiye'de Arapça Öğretimi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Doktora Tezi, 2004.
- Uçar, Recep. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Profili, Akademik Eğilimleri ve Aldıkları Eğitime İlişkin Memnuniyet Algıları (İnönü Üniversitesi Örneği)" *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8/2(2017), 105-178.

Uçar, Recep. "İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması", *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4/2 (2013), 127-144.

http://www.divinity.ankara.edu.tr/?page_id=104, Erişim 2 Haziran 2020.

<http://inonu.edu.tr/tr/ilahiyat/134/menu>, Erişim 2 Haziran 2020.

<http://if.sakarya.edu.tr/tr/icerik/3069/6689/misyon-ve-vizyon>; Erişim 2 Haziran 2020.

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.21475&MevzuatIliski=0&sourceXmlarch=Y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim%20Kurumlar%C4%B1nda%20Yabancı%C4%B1%20Dil%20%C3%96%C4%9Fretimi%20ve%20Yabancı%C4%B1%20Dille%20%C3%96%C4%9Fretim%20Yap%C4%B1mas%C4%B1nda%20Uyulacak%20Esaslar>; Erişim 2 Haziran 2020.